

Vedlegg 3: Kriseutvalets kommunikasjonsplan – scenario 2

Kommunikasjonsplanene er rettet mot målgruppene media og publikum, eller spesifikke målgrupper.

Kriseutvalgets kommunikasjonsplan - scenario 2

Godkjent i Kriseutvalget 18.08.2014

Stort luftbårent utslipp fra anlegg eller annen virksomhet i Norge. Utslipet kan ha store lokale/regionale konsekvenser.

Eksempler på slike hendelser kan være ulykker/hendelser ved en av forskningsreaktorene på Kjeller eller i Halden, på en reaktordrevet ubåt som ligger til havn i Bergen (Håkonsvern), eller ved en brann som berører blodbestrålingsanlegg på sykehus.

1. Konsekvenser:

Et stort utslipp til luft fra et anlegg eller annen virksomhet med radioaktivt materiale av omfang i Norge kan ha store lokale eller regionale konsekvenser. Konsekvensene kan være umiddelbare og gi liten eller ingen tid til forberedelser. Avhengig av omfanget av radioaktivt materiale som slippes ut, kan slike hendelser gi akutte stråleskader for enkeltpersoner og andre helseeffekter for deler av befolkningen i nærområdet. Lokal næringsmiddelproduksjon (jordbruk, fiskeri, oppdrettsnæring, husdyrhold), lokal eksportindustri og turisme vil bli berørt. Dette kan også få nasjonale konsekvenser.

2. Kontekst og rammebetingelser:

En slik hendelse skjer raskt, og vil sette store krav til informasjonsinnhenting, situasjonsforståelse og informasjonsformidling. Mediepresset vil være svært stort og komme umiddelbart.

Det vil i tillegg til mediepresset være behov for å kunne håndtere spørsmål fra befolkningen og/eller pårørende.

Det vil med stor sannsynlighet være behov for informasjon om stråling til befolkningen.

Rask, koordinert og samstemt informasjon til media og publikum, om hva som har skjedd, hva det innebærer og hvordan befolkningen bør forholde seg, vil være av avgjørende betydning.

Momenter som bør tas med i betraktning når budskap til media og publikum skal utformes er

- nærhet (situasjonsforståelse – blir jeg berørt?)
- hva slags område er rammet/hva finnes av næringer
- stort informasjonsbehov
- mange motstridende råd
- tidspunkt på døgnet
- raseri
- panikk
- angst og uro
- mangel på tid
- flukt
- ordensproblemer (for eksempel trafikk-kork)
- usikkerhet
- årstid
- frykt for utrygg mat og drikkevann

3. Målsetting:

Kommunikasjon skal støtte opp under Kriseutvalgets tiltak for å beskytte liv, helse, miljø og viktige

samfunnsinteresser. Kriseutvalgets situasjonsforståelse, beslutninger og tiltak danner grunnlaget for koordinerte budskap for KU-etatene.

Vi skal ta befolkningens usikkerhet og informasjonsbehov på alvor. Det vil være avgjørende å være raskt ute med informasjon, og deretter sørge for løpende og oppdatert informasjon. Det må legges vekt på å gi god informasjon til befolkningen slik at de kan ta rasjonelle beslutninger. Det innebærer at vi må forklare hvilke beslutninger KU tar, hvorfor, og hva tiltakene innebærer.

4. Sannsynlige tiltak i akuttfasen:

Alle Kriseutvalgets 8 tiltak vil kunne være relevante i scenario 2, avhengig av hendelsens karakter og årstid.

- akutt evakuering
- avsperring av områder
- råd om innendørs opphold
- råd om bruk av jodtabletter
- pålegge kortsiktige tiltak/restriksjoner i produksjonen av næringsmidler (holde husdyr inne, utsette innhøsting m.m.)
- gi kostholdsråd (drikkevann)
- andre konsekvensreducerende tiltak
- pålegge/gi råd om rensing av forurensede personer

5. Målgrupper:

Media er Kriseutvalgets viktigste videreformidler av Kriseutvalgets budskap til ulike målgrupper. Kriseutvalgets nettsider og bruk av sosiale medier er andre arenaer for videreformidling til målgruppene. Listen over målgrupper innebærer ikke at Kriseutvalget skal kontakte hver enkelt målgruppe, men at disse målgruppene har informasjonsbehov som må imøtekommes når hovedbudskapene utformes.

- norske og internasjonale media
- lokalbefolkning (de som er og de som kan bli berørt)
- innsatspersonell
- pårørende
- andre yrkesutøvere som må oppholde seg i området (hjemmehjelp osv.)
- lokale næringsmiddelprodusenter
- skoler og barnehager
- helseforetak
- ikke-norskspråklige bosatt i nærområdet
- turister
- transportselskaper (fly, tog, buss osv)
- befolkningen for øvrig
- ikke-norskspråklige bosatt i Norge
- (strålevernmyndigheter i våre naboland og IAEA - orienteres om situasjonen)
- interninformasjon til ansatte i KU-etatene
- Fylkesmannen

6. Momenter til hovedbudskap:

Før bekreftelse på hva som har skjedd:

- vi undersøker hva som faktisk har skjedd og omfanget
 - informasjon om (eventuelle) registrerte nivåer av radioaktivitet (måleresultater)

- vi innhenter mer informasjon
- vi følger situasjonen nøye og kommer tilbake med oppdatert informasjon
- ikke bidra til spekulasjoner
- hvis/når aktuelt: KU er orientert (og eventuelt innkalt)
- hvis/når aktuelt: pressekonferanse/brief – tidspunkt
- standard bakgrunnsinformasjon om Kriseutvalget

Når en hendelse er bekreftet:

- vise empati og omtanke for alle berørte
- hva vi vet – hva har skjedd - hvor alvorlig er hendelsen
 - hvor radioaktivitet er registrert/forventes å komme
 - utvikling av situasjonen på ulykkessted
 - hvordan kan situasjonen utvikle seg videre (til det verre/bedre)
 - hvor lenge vil det vare før radioaktiviteten er passert
 - vær-situasjon, værprognoser
 - målestasjoner og måleresultater
 - informasjon/fakta om type kilde
- hvor og for hvem er det fare for akutte stråleskader i Norge (risikovurdering)
 - hva er eventuelle helsekonsekvenser - hva er farlig og hva er ikke farlig, hvor farlig er det?
 - praktiske råd til befolkningen om hvordan de bør forholde seg (mat og drikke, hvordan man forholder seg hvis man må være ute når det er gitt råd om innendørsopphold, hva man kan gjøre hvis man er redd for at man har blitt eksponert)
 - skille tydelig mellom hvor alvorlige konsekvensene kan bli i nærområdet og for resten av landet
 - vil kun være kapasitet til å måle på personer innenfor visse soner
 - hvor skal berørte henvende seg
- KUs vurderinger og beslutninger om tiltak
 - forklare hva tiltakene innebærer
- vi følger situasjonen nøye og kommer fortløpende tilbake med oppdatert informasjon
 - pressekonferanse/brief – tidspunkter
 - henviser til relevante etater
- informasjonsformidling til andre myndigheter og myndigheter i utlandet

7. Kommunikasjonskanaler:

• media	• pressemeldinger	• nærings- og bransjeorganisasjoner
• sms-varsling	• intervjuer	• Kriseinfo.no
• web	• pressekonferanser	• publikumstelefon*
• sosiale media	• folkemøter	

*forutsetter personell som kan håndtere spørsmålene, ha tilgang til forhåndsprodusert informasjon/budskap, eksempel er Helfo call senter i Tønsberg

8. Kommunikasjonsaktiviteter:

Mediepresset vil være svært stort og umiddelbart. Det vil også være behov for å kunne håndtere spørsmål fra befolkningen og/eller pårørende. Det vil være til hjelp å utarbeide forhåndslaget informasjonsmateriell til bruk under hendelsen.

Eksempler på slikt informasjonsmateriell kan være

- informasjon om KUs 8 tiltak på ulike språk, gjerne med illustrasjoner. (Eksempel – at KU gir råd om innendørs opphold – må inneholde opplysninger om hvor i Norge dette gjelder, fra hvilket tidspunkt dette gjelder og hvor lenge det sannsynligvis varer og hva man må gjøre/ikke gjøre)
- bakgrunnsinformasjon om norske kilder (forskningsreaktorene, blodbestrålingsanlegg..)
- ha en ferdig mal for første pressemelding
- aktivere kriseweb/omlegge websiden rettet mot hendelsen med relatert informasjonsmateriell
- gjøre brosjyren om hvordan befolkningen bør forholde seg kjent ved å gi den til media og lett å finne på nettsidene,
- utarbeide FAQ til bruk på nettsidene og for publikumshåndtering

I løpet av hendelsen vil det være behov for stadig nye kommunikasjonstiltak, samt håndtering av løpende oppgaver som mottak og oppfølging av mediehenndelser, skrive pressemeldinger, identifisere medietrente pressetalspersoner, bidra til å utarbeide hovedbudskap for Kriseutvalget, intensivere/skreddersy medieovervåking (også av sosiale medier), publisere prognoser på nettsidene, publisere måleresultater på nettsidene osv.

9. Rolle og ansvarsavklaring mellom kommunikasjonsenhetene i KU etatene – scenario 2:

Strålevernet:

- Ekspertise: Radioaktivitet og helsekonsekvenser, tilsynsmyndighet for strålekilder i Norge
- Ansvar/rolle i Kriseutvalget: Direktøren for Strålevernet leder Kriseutvalget, samtidig som Strålevernet har rollen som sekretariat for Kriseutvalget. Ved atomhendelser skal Strålevernet innhente og bearbeide informasjon og måledata, utarbeide prognoser og oversikt over situasjonen, samt fremme forslag til tiltak. Direktøren for Strålevernet er hovedtalsperson i Kriseutvalget.
- Kommunikasjonsarbeid: Kriseutvalgets kommunikasjonsarbeid mot media og publikum ledes og koordineres fra Strålevernet. (Deltakelse i KUs møter, viderefremming av innholdet i KUs koordinerte beslutninger og tiltak, rådgivning om budskap og kommunikasjonsstrategi til KU, medieovervåking, overvåking av

sosiale medier, utarbeidelse av stoff til nettsider, FAQs, pressemeldinger, mottak og oppfølging av mediehenvendelser, pressekonferanser, pressetalspersoner, intervjuer osv.)

Strålevernet/KU kan be om forsterkninger fra DSBs infopool.

Strålevernet vil ha løpende dialog med Kriseinfo.no om innhold og oppdatering av situasjonsbildet på deres nettsider.

- Egne målgrupper/samarbeidspartnere: IFE, nordiske strålevernmyndigheter, IAEA (Fylkesmannen, departementene, Kriserådet og SMK er målgrupper for Kriseutvalget)

Mattilsynet:

- Ekspertise: Mattilsynet har tilsynsansvar for hele matkjeden fra jord til bord, og skal sikre trygg mat og drikkevann, fremme god helse hos planter, fisk og dyr og fremme god dyrevelferd. Gir kostholdsråd til befolkningen (trygghet, ikke sunnhet)
- Ansvar/rolle i Kriseutvalget: Medlem i Kriseutvalget
- Kommunikasjonsarbeid: Har egen kommunikasjonsstab på hovedkontoret og regionale kommunikasjonsrådgivere på regionskontorene. Gi kommunikasjonsfaglige råd til Mattilsynets ledelse og fagseksjoner. Utarbeide budskap, drive medietrening. Produsere nettmeldinger, kronikker, presentasjoner, informasjonsmateriell. Håndtere alle pressehenvendelser, arrangere pressekonferanser/møter. Lede, koordinere og effektivere Mattilsynets kommunikasjon under hendelser. Ha kontakt med kommunikasjonsavdelinger i andre etater og organisasjoner. Sørge for internkommunikasjon.
- Egne målgrupper/samarbeidspartnere: Befolkningen generelt, media, HOD, LMD, NFD, FHI, Veterinærinstituttet, Hdir, Veterinærforeningen, NHO Mat og drikke, næringsorganisasjoner. Næringsmiddelvirksomheter, næringsmiddelindustri, vannverk, primærprodusenter og dyrehold, produsenter av vegetabiliske næringsmidler, fôr og fisk. Importører. Egne ansatte.

Helsedirektoratet:

- Ekspertise: Ved atomhendelser har Helsedirektoratet oppgaver og ansvar knyttet til:
 1. a) helsemessig beredskap, herunder b) tiltaket bruk av jodtabletter
 2. anviser hvor kompetanse om helseeffekter for mennesker finnes
 3. kontakt med helsetjenesten genereltLøpende oppgaver:
 4. informasjonsbudskap til helsetjenesten/befolkningen – enten via talsperson i Strålevernet eller via talsperson fra Helsedirektoratet
 5. overordnet ansvar for OUS landsfunksjon og kompetansesenter for NBC
 6. helseberedskapsplanlegging sentralt, lokalt og regionalt
 7. legemiddelberedskap

I samarbeid med fagmiljøene skal Helsedirektoratet drive rådgiving overfor helsetjenesten, formidle faglige råd til HOD og andre sentrale myndigheter, samt utøve den myndighet som er delegert etaten og iverksette tiltak for å sikre at befolkningen tilbys nødvendig helsetjenester.

- Ansvar/rolle i Kriseutvalget: Medlem av Kriseutvalget for atomberedskap
- Kommunikasjonsarbeid: Kommunikasjonsavdelingen skal rapportere/fremme kommunikasjonstiltak overfor helsedirektoratets ledelse under kriser, foreslå og gjennomføre kommunikasjonsaktiviteter mot aktuelle målgrupper/ medier og koordinere

kommunikasjonsaktiviteten mot berørte divisjoner og etater, samt sørge for interninformasjon.

- Egne målgrupper/samarbeidspartnere: HOD, RHF, FM, Befolkningen generelt, helsepersonell og forvaltning, egne ansatte og media.

DSB:

- Ekspertise: Beredskap (hvordan er Norge/kommunene forberedt), Sivilforsvaret,
- Ansvar/rolle i Kriseutvalget: DSB er representert i KU (direktør/avdelingsdirektør)
- Kommunikasjonsarbeid: I håndteringsfasen vil Sivilforsvaret være en ressurs (ifm evt evakuering, alternative oppholdssteder, forsyning av vann og nødstrøm, utdeling av jodtabletter, tyfon?) – DSB vil kommunisere hva Sivilforsvaret gjør, hva de kan bidra med osv. Det kan også være aktuelt å informere om DSBs rolle i KU og vi er forberedt på at det kan komme spørsmål om den generelle samfunnssikkerheten/beredskapen (atomulykker er ett av scenarioene i DSBs nasjonale risikobilde). Primærkanal vil være dsb.no (som kriseinfo.no vil lenke til) samt twitter (og mulig Facebook).
- Egne målgrupper/samarbeidspartnere: Fylkesmannen

Politidirektoratet:

- Ekspertise: Etatsleder for 27 politidistrikter og sju særorgan. Dette inkluderer politiets bombegruppe, som er en landsdekkende bistandsressurs. Gruppen, som er underlagt Oslo politidistrikt, består av bombetekniker og bombehunder med teknisk utstyr for å løse politioppgaver. Bombegruppen gir også råd og kan yte bistand innen fagfeltet eksplosiver og CBRN.
- Ansvar/rolle i Kriseutvalget: Medlem av KU. Politiet skal:
 - * Beskytte person, eiendom og fellesgoder.
 - * Verne om all lovlig virksomhet.
 - * Opprettholde offentlig ro og orden.Politiets skal gjøre dette enten alene eller sammen med andre myndigheter. I faresituasjoner skal politiet yte befolkningen hjelp og tjenester.
- Kommunikasjonsarbeid: Politidirektoratet har egen kommunikasjonsavdeling. Det er også kommunikasjonsrådgivere i hvert politidistrikt og særorgan. Ved større hendelser kan politidistriktet som håndterer hendelsen bli tilført ekstra kommunikasjonsressurser. POD kan støtte med kommunikasjonsressurser til KU ved behov.
- Egne målgrupper/samarbeidspartnere: Politiets primære målgruppe er de som er direkte involvert i en atomulykke, og de som står i fare for å bli rammet. Politiets primære samarbeidspartnere i første linje er brannvesen, helsevesen, kommunene, Sivilforsvaret, frivillige redningsorganisasjoner og andre etater/organisasjoner som har en rolle i hendelsen.

Forsvaret:

- Ekspertise: Forsvarets ABS-skole og fagpersonell på Forsvarets forskningsinstitutt

- Ansvar/rolle i Kriseutvalget: Forsvaret vil ha en støttende rolle i selve krisehåndteringen, og vil delta i Kriseutvalget på vanlig måte.
- Kommunikasjonsarbeid: Støtte Kriseutvalgets kommunikasjonsarbeid. Forsvarssektoren vil også kunne kommunisere hva Forsvaret gjør, og bidra med «ekspertuttalelser» i den grad det er behov for dette.
- Egne målgrupper/samarbeidspartnere:

Kystverket:

- Ekspertise: Håndtering av sjøulykker, beredskap mot akutt forurensning og aksjons-/kriseledelse ved store forurensningshendelser, havnesikkerhet, kyst-/havovervåking av skipsfarten og slepeberedskap.
- Ansvar/rolle i Kriseutvalget: Kystverket er medlem av KU og vil delta her på vanlig måte.
- Kommunikasjonsarbeid: Støtte Kriseutvalgets kommunikasjonsarbeid. Bidra med egne kanaler (nett, twitter, facebook med mer) samordnet med Kriseinfo.no.
- Egne målgrupper/samarbeidspartnere:
-

Utenriksdepartementet:

- Ekspertise: Fagansvar for Norges omdømme i utlandet.
- Ansvar/rolle i Kriseutvalget: : Medlem av Kriseutvalget
- Kommunikasjonsarbeid:
- Egne målgrupper/samarbeidspartnere: : Kriseeier bør kontakte Utenriksdepartementet for å etablere liaison-ordning for formidling av informasjon til utenlandske borgere i Norge gjennom de stedlige ambassadene.